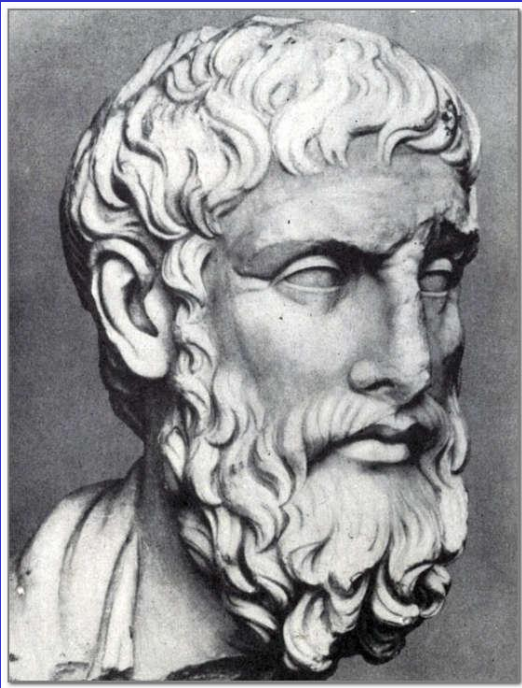

Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу

ФІЛОСОФІЯ

доцент Палагнюк М.М.

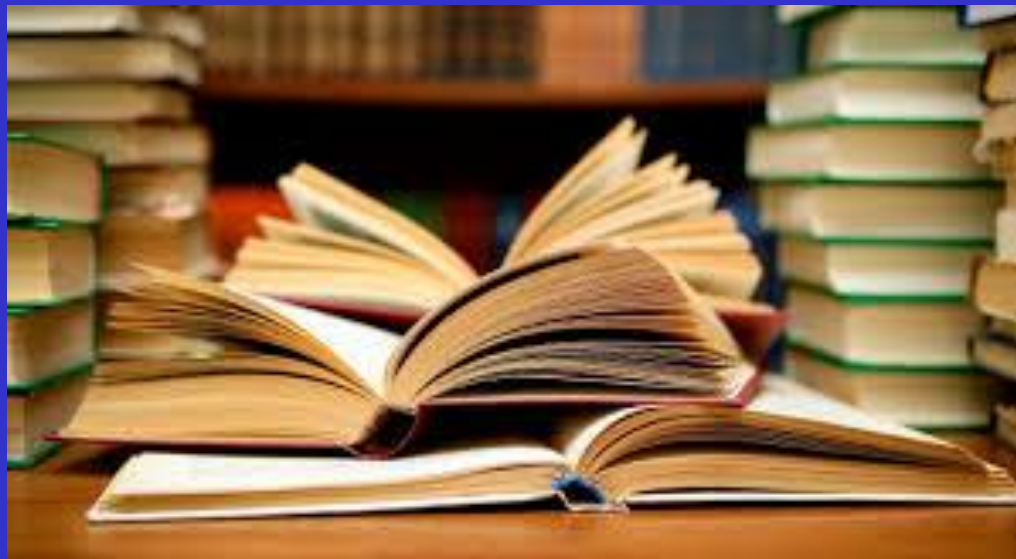

Хай ніхто не зволікає із заняттями філософією у молоді літа, а на старості не втомлюється заняттями нею, адже для душевного здоров'я ніхто не може бути ні недозрілий ні перезрілий.

Епікур

Філософія як специфічний ТИП ЗНАННЯ

1. Світогляд: історичні типи та види.
2. Предмет та основне питання філософії.
3. Структура та основні функції філософії.

Історичні типи світогляду

Міфологія

Міф, рання форма духовної культури людства; міф об'єднував в собі зачатки знання, фантазії, вірування

Релігія

Подвоєння світу; віра в існування того чи іншого різновиду надприродних сил; в їх провідну роль в світобудові та житті людей

Філософія

Раціонально - теоретична форма світогляду, система загальних теоретичних поглядів на світ, на місце в ньому людини

Спільне

Типи світогляду

Відмінності

Опирається на віру як на спосіб існування релігійної свідомості, особливий настрій, переживання, емоції

Опирається на розум; реальні спостереження, логічний аналіз, узагальнення, висновки, докази

Основні види світогляду

Світогляд

Повсякденний світогляд

Існує у формі здорового глузду, стихійних, несистематизованих, традиційних уявлень про світ

Релігійний світогляд

Пов'язаний з визнанням надприродного початку світу; його основа виражається в ірраціональній та емоційно-образній формі

Філософський світогляд

Виступає в понятійній, категоріальній формі, спираючись на наукові відкриття про природу та суспільство; в певній мірі володіє логічною доказовістю

Науковий світогляд

Теоретичні погляди на навколишній світ, опираючись на дані науки

Світосприйняття Світобачення Світовідчуття

Цілісне усвідомлення та переживання діючої на людину реальності в формі відчуттів, уявлень, емоцій

Світорозуміння

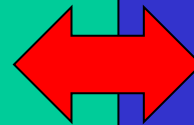
Являє собою понятійний, категоріальний, інтелектуальний аспект світогляду

СВІТОГЛЯД

Філософія та світогляд

Світогляд

Узагальнена система поглядів на світ вцілому, на власне місце в ньому, розуміння і оцінка сенсу свого життя та діяльності;

Філософія

Раціонально-теоретична форма суспільної свідомості, яка спрямована на утворення цілісного погляду на світ і на місце в ньому людини, та похідні з цього пізнавальне, етичне та естетичне відношення людини до світу

Зв'язок філософії та світогляду

Світогляд

Філософія

Спільне

Пошук відповідей на питання

1. **Що являє собою природа, навколишній світ?**
2. **Яке місце людини в цьому світі?**
3. **Чи може людина пізнати світ і яким способом досягається це розуміння?**
4. **Як людина повинна вести себе стосовно інших людей?**
5. **Що таке істина, добро, краса, і т.п.?**

Відмінне

1. **Поняття «світогляд» ширше по об'єму, ніж поняття «філософія»**
2. **Світогляд з'являється задовго до того як з'являється філософія**
3. **Існують різні типи світогляду, наприклад міфологія, релігія**
4. **Філософія, на відміну від світогляду, не є надбанням широких мас людей**
5. **Філософія відрізняється від стихійного світогляду тим, що вона реалізує світоглядну функцію на основі теоретичного ставлення до дійсності**

Структура наукового світогляду

Політичні погляди, ідеї,
теорії

Правові погляди,
ідеї, теорії

Філософські
погляди,
ідеї, теорії

**Науковий
світогляд**

Ідеї та теорії
природніх,
суспільних
та інших наук

Етичні погляди
та етичні оцінки

Естетичні погляди
та естетичні оцінки

Предмет філософії

Філософія

1. Форма суспільної свідомості, спрямована на вироблення цілісного погляду на світ і місце людини в ньому
2. Вчення про загальні принципи буття та пізнання, про відношення людини до світу
3. Наука про загальні закони розвитку природи, суспільства і людини

Людина

ЗВ'ЯЗКИ

Людина - людина

Людина - суспільство

Людина - природа

Людина - світ

ЛЮДИНА
СУСПІЛЬСТВО

ПРИРОДА
НАВКОЛИШНІЙ СВІТ

Основне питання філософії

(традиційне трактування)

Відношення свідомості – до матерії , духа – до природи

Перша сторона
Що первинне:
матерія чи свідомість?

Друга сторона
Тотожність мислення і буття
(питання про пізнання світу)

Матерія первинна,
свідомість це властивість
високоорганізованої
матерії

Матерія та свідомість – це
два першопочатки існуючі
незалежно один від одного

Свідомість є первинна,
матерія незалежно від
свідомості не існує

Матеріалізм

Дуалізм

Ідеалізм

Основне питання філософії (продовження)

Питання про пізнання світу

СВІТ пізнаваний

Матеріалізм

Матеріалізм

Свідомість
відображає
об'єктивний
світ

Ідеалізм

Об'єктивний ідеалізм

Свідомість людини
це осягання
духової основи
світу, самопізнання
духу

СВІТ непізнаваний

Агностицизм (суб'єктивний ідеалізм)

Людина має
справу тільки
з відчуттями і
ми не знаємо
що за ними,
яким є світ і
чи існує він
поза нас
Д. Юм (1711-1776)

Світ «речей
в собі» не
пізнаваний
І. Кант
(1724-1804)

Основні характеристики матеріалізму

Матеріалізм –
напрям у філософії,
що признає первинність
матерії та вважає
свідомість властивістю
матерії, тобто
свідомість є вторинна
по відношенню до
матерії

По відношенню до суспільно-історичної практики розрізняють споглядальний матеріалізм і практично дієвий

З точки зору методу що використовується, розрізняють метафізичний та діалектичний матеріалізм

За тлумаченням сутності свідомості розрізняють науковий та вульгарний матеріалізм

З точки зору оцінки ролі різних сторін процесу пізнання, розрізняють школи раціоналістичного та сенсуалістичного матеріалізму

Розрізняють усвідомлений та стихійний (наївний, філософськи не оформлений) матеріалізм

Загальна характеристика ідеалізму

Об'єктивний ідеалізм

Об'єктивні ідеалісти приймають за первинне деяку загальну ідею, безобразний розум, який вони називають «абсолютною ідеєю», «світовою волею». Ідеальний початок, світовий дух, за їхніми словами, творить світ і все буття.

Представники: Платон (460-370 до н.е), Лейбніц (1647-1716), Гегель (1770-1831), Шеллінг (1775-1854); неотомізм

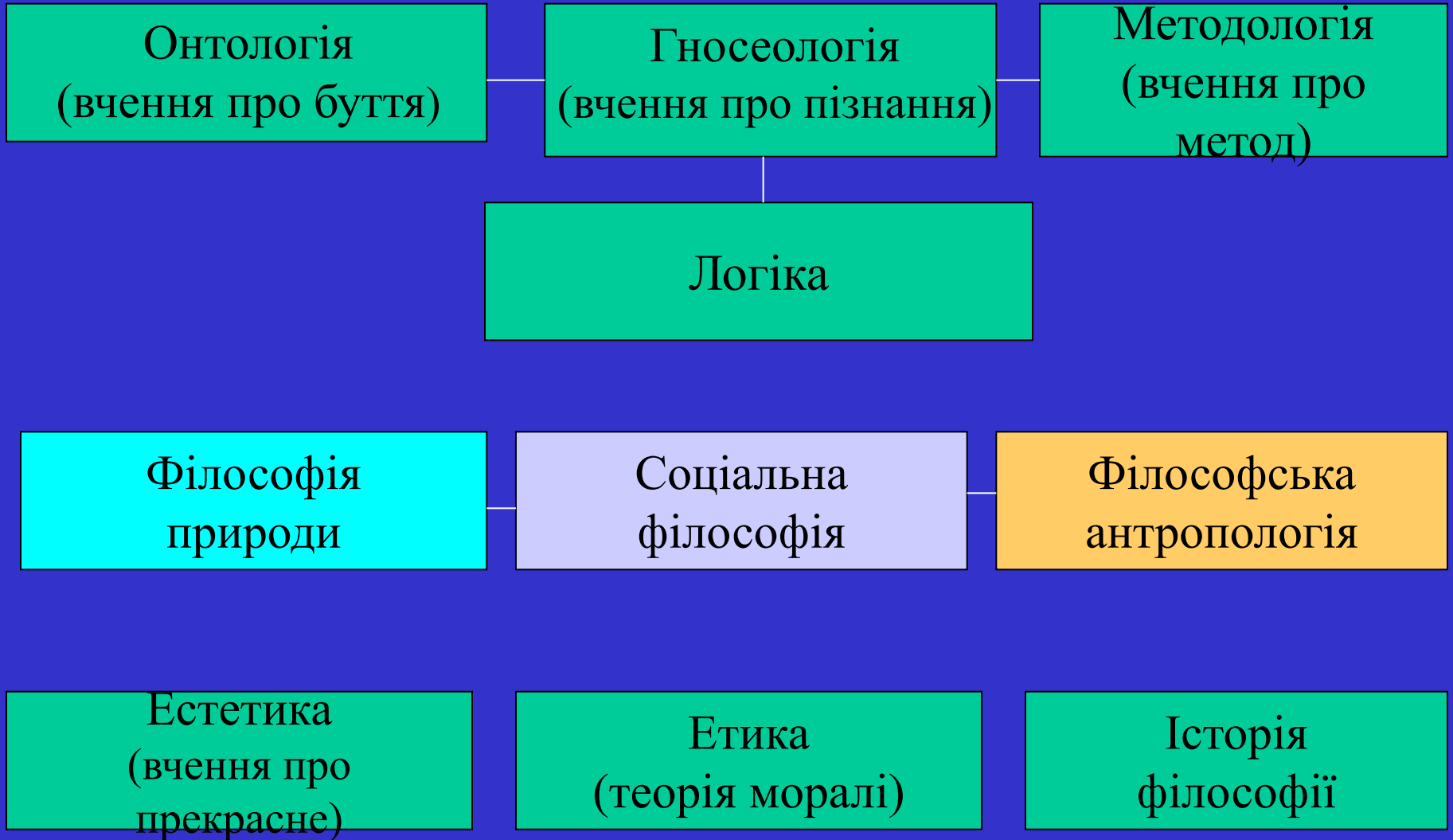
Суб'єктивний ідеалізм

За первинне начало приймають творіння суб'єкта, «Я» що відчуває і мислить, а потім вже із людської свідомості виводять природу і на цій підставі так чи інакше заперечують існування предметів реального світу та об'єктивний характер законів його розвитку. Отже, людина сприймає лише свої власні відчуття.

Представники: Берклі (1685-1753), Юм (1711-1776), Фіхте (1762-1814), Мах (1838-1916), Авенаріус (1843-1896).

Ідеалізм – напрям у філософії, що ґрунтується на первинності духу, ідеї, свідомості, вторинності матерії, природи, буття.

Структура філософського знання

Функції філософії

Світоглядна

раціонально-теоретичний спосіб орієнтації у світі як наслідок узагальнення, інтеграції всіх видів людської практики і культури

Гносеологічна

оцінка принципових можливостей пізнання; розробка вчення про характер та закономірності пізнавального процесу

Методологічна

розробка теорії пошукової діяльності, її принципів, способів, норм

Соціальна

гармонізація суспільних відносин на гуманітарних основах

Аксіологічна

затвердження соціально-усталених цінностей, стандартів, ідеалів, які регламентують багатоманіття соціальних і суспільних відносин

Гуманістична

вище завдання філософії – показати «яким» потрібно бути, щоб бути людиною
І. Кант

Класифікація філософських систем

Дякую за увагу

